

3. PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC

Theo định hướng chung của CT giáo dục phổ thông 2018, các môn học và hoạt động giáo dục trong nhà trường áp dụng các phương pháp tích cực hoá hoạt động của HS. Trong đó, GV đóng vai trò tổ chức, hướng dẫn hoạt động cho HS, tạo môi trường học tập thân thiện và những tình huống có vấn đề để khuyến khích HS tích cực tham gia vào các hoạt động học tập, tự phát hiện kiến thức. Qua đó, HS rèn luyện thói quen và khả năng tự học, phát huy tiềm năng và những kiến thức, kĩ năng đã tích lũy được để phát triển.

Các hoạt động học tập của HS bao gồm hoạt động khởi động, khám phá vấn đề, hoạt động luyện tập và hoạt động vận dụng (ứng dụng những điều đã học để phát hiện và giải quyết những vấn đề có thực trong đời sống), được thực hiện với sự hỗ trợ của thiết bị dạy học, đặc biệt là công cụ tin học và các hệ thống tự động hoá của kĩ thuật số.

Các hoạt động học tập nói trên được tổ chức trong và ngoài khuôn viên nhà trường thông qua một số hình thức chủ yếu sau: học lí thuyết; thực hiện BT, thí nghiệm, trò chơi, đóng vai, dự án nghiên cứu; tham gia xê-mi-na, tham quan, cắm trại, đọc sách; sinh hoạt tập thể, hoạt động phục vụ cộng đồng.

Tùy theo mục tiêu, tính chất của hoạt động, HS được tổ chức làm việc độc lập, làm việc theo nhóm hoặc làm việc chung cả lớp nhưng phải bảo đảm mỗi HS được tạo điều kiện để tự mình thực hiện nhiệm vụ học tập và trải nghiệm thực tế.

Trong một giờ học, GV hoàn toàn được trao quyền tự chủ đối với việc lựa chọn phương pháp dạy học. Có thể nói, đây là một trong những hoạt động giúp GV thể hiện được bản lĩnh chuyên môn cũng như nghệ thuật dạy học của mình.

Một điểm đặc biệt lưu ý, GV cần biết “mềm hoá” quy trình tổ chức từng nhóm hoạt động dạy học trong các giờ học, giúp HS học tập linh hoạt, khơi gợi được sự hứng thú, sáng tạo của các em trong quá trình học tập.

Tuy vậy, việc lựa chọn phương pháp dạy học cũng cần được thực hiện trên cơ sở một số căn cứ:

– *Căn cứ vào mục tiêu, yêu cầu cần đạt, nội dung chính của bài để lựa chọn phương pháp và kĩ thuật dạy học phù hợp.*

Ví dụ: Nếu mục tiêu, yêu cầu cần đạt, nội dung chính của giờ học là rèn luyện kĩ năng đọc thành tiếng thì GV cần chú trọng luyện đọc thành tiếng cho từng cá nhân. Trên cơ sở đó, cần chọn hình thức học cá nhân (từng HS đọc trước lớp), học nhóm (đọc nối tiếp trong nhóm) và học theo lớp (nghe đọc mẫu, thi đọc giữa các nhóm). GV cần hướng dẫn HS kĩ thuật đọc để HS có thể đọc thành tiếng có hiệu quả, đọc đúng tiến tới đọc nhanh (đạt tốc độ quy định). Có thể đi từ đọc thầm (cá nhân) → đọc nhỏ (trong nhóm) → đọc to (trước lớp). Nếu mục tiêu, yêu cầu cần đạt, nội dung chính của giờ học là rèn luyện kĩ năng đọc hiểu thì GV cần chú trọng hệ thống câu hỏi, BT, phương pháp, hình thức tổ chức đọc hiểu. Trên cơ sở hệ thống câu hỏi, BT được giới thiệu trong sách học sinh (SHS), GV có thể điều chỉnh cho phù hợp với đối tượng HS, đảm bảo mỗi bài đọc có đủ câu hỏi đọc hiểu nội dung, câu hỏi đọc hiểu hình thức, câu hỏi liên hệ, so sánh, kết nối. GV cũng là người quyết định hình thức tổ chức hoạt động: tìm hiểu bài cá nhân hay cặp, nhóm; hình thức thể hiện sản phẩm hoạt động: nói bằng lời, viết, vẽ,... hay sơ đồ hoá nội dung câu trả lời, trò chơi học tập,...

– *Căn cứ vào đặc trưng của từng hoạt động đọc, viết, nói và nghe để lựa chọn các phương pháp và kĩ thuật dạy học.* Trong những năm gần đây, GV đã được tiếp cận với nhiều phương pháp, kĩ thuật dạy học cụ thể vận dụng vào các nội dung dạy đọc, viết, nói và nghe, kiến thức tiếng Việt. GV cũng là người được toàn quyền linh hoạt lựa chọn một hoặc một số phương pháp và kĩ thuật dạy học phù hợp với nội dung học, phù hợp với đặc điểm HS của lớp mình và phù hợp với điều kiện dạy học của lớp.

Ví dụ: Để dạy đọc văn bản thơ, GV có thể chọn kĩ thuật trò chơi để tổ chức cho HS chơi đọc truyền điện từng khổ thơ trong nhóm; kĩ thuật thay từ bằng hình, kĩ thuật xoá dần để hướng dẫn HS học thuộc lòng hay tổ chức cuộc thi đọc thuộc lòng khổ thơ, bài thơ giữa các nhóm; dùng kĩ thuật *Chúng em biết 3* để khởi động bài học; dùng kĩ thuật *Trình bày 1 phút* để tổ chức cho HS chia sẻ những điều em biết có liên quan đến bài thơ trước khi đọc; GV có thể dùng kĩ thuật này để tổ chức cho HS nói về ý nghĩa của một số hình ảnh, chi tiết em thích trong bài,... Để dạy mở rộng vốn từ, GV có thể sử dụng kĩ thuật *Khăn trải bàn* hay *Mảnh ghép* để tổ chức cho cá nhân HS tìm từ, tìm hiểu nghĩa từ. Trên cơ sở đó, HS chia sẻ và thụ hưởng kết quả tìm từ của bạn để tích lũy vốn từ.

Tương tự như chọn phương pháp dạy học cho hoạt động đọc, khi dạy hoạt động viết, nói và nghe hay kiến thức tiếng Việt, GV cũng cần chọn những phương pháp dạy học đáp ứng được mục tiêu, yêu cầu cần đạt, nội dung chính và đặc trưng của hoạt động.